

ЈАВНЕ ФУНКЦИЈЕ У ОРГАНИМА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И
ОРГАНИМА ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА И УСТАНОВА, ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ
ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ, И ФУНКЦИЈЕ У ОРГАНИМА
НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

Одредбом чл. 7а. ст. 2. Закона о националним саветима националних мањина ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 20/14-УС, 55/14 и 47/18; у даљем тексту: Закон о националним саветима) прописано је да председник националног савета и члан извршног одбора не може бити изабрано или постављено лице у државном органу, покрајинском органу, односно органу јединице локалне самоуправе који у оквирима својих надлежности одлучује о питањима која се тичу рада националних савета.

У смислу наведене законске одредбе не могу да се кандидују и буду изабрана за председника или члана извршног одбора националног савета националне мањине (у даљем тексту: национални савет) лица која врше следеће јавне функције у органима јединице локалне самоуправе и органима јавних предузећа, установа и других организација, чији је оснивач, односно члан јединица локалне самоуправе:

- председник општине, односно, градоначелник,
- заменик председника општине, односно, заменик градоначелника,
- члан општинског већа, односно, члан градског већа,
- председник скупштине општине, односно, председник скупштине града,
- заменик председника скупштине општине, односно, заменик председника скупштине града,
- одборник скупштине општине, односно, одборник скупштине града,
- лице запослено у општинској, односно градској управи, које је задужено за извршење буџета општине, односно града, уколико се ради о функционеру или лицу на положају у смислу чл. 2. Закона о Агенцији за борбу против корупције ("Службени гласник РС", бр. 97/08, 53/10, 66/11-УС, 67/13-УС, 112/13-аутентично тумачење и 8/15-УС; у даљем тексту: Закон о Агенцији), или у смислу чл. 3. и 4. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе ("Службени лист РС", бр. 21/16, 113/17, 113/17-др. закон, 95/18),
- директор јавног предузећа са територије јединице локалне самоуправе у којој делује национални савет, уколико је реч о јавном предузећу из области културе, обавештавања или службене употребе језика и писма, у вези са чијим радом постоје овлашћења националног савета, према Закону о националним саветима,
- директор основне школе у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине, с обзиром на то да у односу на рад тих школа постоји надлежност националног савета у вези са именовањем органа управљања и избором и именовањем директора школе.

Наиме, сагласно одредбама чл. 27. ст. 2. и 3. Закона о Агенцији, функционер је дужан да се придржава прописа који уређују његова права и обавезе и да ствара и одржава поверење грађана у савесно и одговорно вршење јавне функције, и да избегава стварање односа зависности према лицу које би могло да утиче на његову непристрасност у вршењу јавне функције .

Одредбом чл. 1. Закона о националним саветима прописано је да се овим законом, поред осталог, уређују правни положај и овлашћења националних савета националних мањина (у даљем тексту: национални савет) у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма и њихово финансирање.

Према одредби чл. 10. наведеног закона, национални савет, у складу са законом и својим статутом, преко својих органа самостално, поред осталог: оснива установе, удружења, фондације, привредна друштва у областима културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма и другим областима од значаја за очување идентитета националне мањине; предлаже представника националне мањине у савету за међунационалне односе у јединици локалне самоуправе; предлаже, поред осталог, јединици локалне самоуправе као оснивачу установе, утврђивање установе од посебног значаја из чл. 11а и 17. овог закона; иницира односно предлаже, поред осталог, јединици локалне самоуправе као оснивачу установе, која је, у складу са овим законом, утврђена за установу од посебног значаја за националну мањину, пренос оснивачких права; иницира доношење, односно измене и допуне посебних прописа и привремених мера у областима у којима се остварује право на самоуправу, ради постизања пуне равноправности између припадника националне мањине и грађана који припадају већини; подноси притужбу, поред осталих, локалном омбудсману и другом надлежном органу, када процени да је дошло до повреде уставом и законом гарантованих права и слобода припадника националних мањина; подноси притужбу локалном омбудсману у име припадника националне мањине.

Сагласно одредби чл. 11. ст. 1. наведеног закона, национални савет може, у складу са законом, оснивати установе васпитања, образовања, ученичког и студентског стандарда и вршити права и обавезе оснивача, док је одредбом ст. 2. тог члана прописано да установе из ст. 1. национални савет оснива самостално или заједно, поред осталих, са јединицом локалне самоуправе. Према одредби ст. 3. истог члана, јединица локалне самоуправе, поред осталих, као оснивачу установе из ст. 1. тог члана, које су, у складу са овим законом, утврђене за установе од посебног значаја за националну мањину, може у целини или делимично пренети оснивачка права на национални савет.

Према одредбама чл. 11а ст. 1 - 3. и ст. 5. истог закона, установа од посебног значаја за образовање националне мањине је установа образовања и васпитања чији је оснивач, поред осталих, јединица локалне самоуправе или национални савет, у којој се традиционално или у значајној мери остварује Уставом загарантовано право припадника националних мањина на образовање и васпитање на свом језику; у тој установи национални савет учествује у управљању у складу са законом, установом од посебног значаја за образовање националне мањине може се прогласити установа образовања и васпитања у којој се настава изводи на језику националне мањине, а одредбе овог члана сходно се примењују и на установу у којој се изучава језик или говор са елементима националне културе, у случају националне мањине на чијем језику се не изводи настава.

На основу одредбе чл. 12. ст. 1. овог закона, у установама предшколског васпитања и образовања, и основног и средњег образовања и васпитања чији је оснивач, поред осталих, јединица локалне самоуправе, у којима се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине, или у којима се изучава говор, језик или култура националне мањине као посебан наставни предмет, национални савет: даје мишљење о предложеним кандидатима за чланове управног, односно школског одбора - представницима јединице локалне самоуправе; предлаже чланове управног, односно школског одбора - представнике јединице локалне самоуправе у установи у којој се у већини одељења образовно-васпитни рад изводи на језику националне мањине или за коју је, у складу са чл. 10. и чл. 11а овог закона, утврђено да је од посебног значаја за образовање националне мањине; даје мишљење о кандидату за директора установе.

Одредбом чл. 15. Закона о националним саветима прописано је да национални савет, у складу са законом, поред осталог, даје мишљење у поступку доношења акта о мрежи предшколских установа и основних школа у јединици локалне самоуправе, у којој је у службеној употреби језик националне мањине или у којој се образовно-васпитни рад изводи на језику националне мањине.

Према одредбама чл. 16. тог закона, поред осталог, национални савет може, у складу са законом, самостално или заједно са јединицом локалне самоуправе или другим правним лицем, оснивати установе културе ради очувања, унапређења и развоја културне посебности и очувања националног идентитета националне мањине и вршити права и обавезе оснивача, а јединица локалне самоуправе као оснивач установа које су, у складу са овим законом, утврђене за установе од посебног значаја за националну мањину, може у целини или делимично пренети оснивачка права на национални савет.

Сагласно одредби чл. 19. ст. 1. овог закона национални савет може да оснује установе и привредна друштва ради остваривања права на јавно информисање на језику националне мањине, односно фондације ради остваривања општекорисног циља унапређења јавног информисања на језику националне мањине, у складу са законом, док, у складу са одредбом чл. 21. истог закона, Национални савет, поред осталог, даје предлог за расподелу средстава за пројекте, који се прилажу на јавни конкурс који расписује орган јавне власти, ради подизања квалитета информисања припадника националних мањина.

На основу одредбе чл. 26. ст. 1. истог закона, национални савети дају предлоге, иницијативе и мишљења о питањима која се односе на положај националних мањина и на очување посебности националних мањина органима аутономне покрајине и органима јединице локалне самоуправе.

Одредбом чл. 114. Закона о националним саветима прописано је да се средства за финансирање рада националних савета обезбеђују, поред осталог, из буџета јединице локалне самоуправе.

У складу са одредбама чл. 115. ст. 1, 5. и 6. наведеног закона, за финансирање делатности националних савета средства се обезбеђују, поред осталог, одлукама о буџету јединица локалне самоуправе, критеријуме за расподелу средстава за финансирање делатности националних савета из буџета ближе уређује, поред осталих, јединица локалне самоуправе, и средства из ст. 1. овог члана која се обезбеђују у буџету јединице локалне самоуправе, распоређују се, у складу са одлуком надлежног органа јединице локалне самоуправе.

На основу одредбе чл. 20. ст. 1. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон, 47/18), општина се, преко

својих органа, у складу са Уставом и законом, поред осталог, стара о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права.

Одредбом чл. 27. наведеног закона прописано је да су органи општине скупштина општине, председник општине, општинско веће и општинска управа.

Сагласно одредбама чл. 28. овог закона, скупштина општине је највиши орган општине који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, законом и статутом, који чине одборници.

Према одредби чл. 32. овог закона, Скупштина општине, у складу са законом, доноси буџет и завршни рачун општине, доноси прописе и друге опште акте, бира и разрешава локалног омбудсмана, расписује општински референдум и референдум на делу територије општине, изјашњава се о предлозима садржаним у грађанској иницијативи и утврђује предлог одлуке о самодоприносу, оснива службе, јавна предузећа, установе и организације, утврђене статутом, и врши надзор над њиховим радом, именује и разрешава управни и надзорни одбор, именује и разрешава директоре јавних предузећа, установа, организација и служби, чији је оснивач, и даје сагласност на њихове статуте, у складу са законом, док, према одредби чл. 36. ст. 1. скупштина општине оснива стална или повремена радна тела за разматрање питања из њене надлежности.

Одредбом чл. 43. ст. 2. тог закона прописано је да председник општине има заменика који га замењује у случају његове одсутности и спречености да обавља своју дужност, док је одредбом чл. 44. истог закона прописано да председник општине заступа општину, предлаже начин решавања питања о којима одлучује општина, наредбодавац је за извршење буџета, усмерава и усклађује рад општинске управе, доноси појединачне акте за које је овлашћен законом, статутом или одлуком општине.

Према одредби чл. 45. ст. 1. Закона о локалној самоуправи, општинско веће чине председник општине, заменик председника општине, као и чланови општинског већа, док је одредбом чл. 46. наведеног закона прописано да општинско веће, пред осталог, предлаже статут, буџет и друге одлуке и акте које доноси скупштина; непосредно извршава и стара се о извршавању одлука и других аката скупштине општине; доноси одлуку о привременом финансирању у случају да скупштина општине не донесе буџет пре почетка фискалне године; врши надзор над радом општинске управе, поништава или укида акте општинске управе који нису у сагласности са законом, статутом и другим општим актом или одлуком које доноси скупштина општине; решава у управном поступку у другом степену о правима и обавезама грађана, предузећа и установа и других организација у управним стварима из надлежности општине; прати реализацију програма пословања и врши координацију рада јавних предузећа чији је општина оснивач.

На основу одредаба чл. 66. ст. 1, ст. 3. до 5. и ст. 7. наведеног закона, органи града обављају послове предвиђене овим законом за органе општине, као и друге послове утврђене законом и статутом града; одредбе овог закона које се односе на скупштину општине примењују се на градску скупштину; одредбе овог закона које се односе на председника општине примењују се на градоначелника; одредбе овог закона које се односе на општинско веће примењују се на градско веће; одредбе овог закона о општинској управи примењују се на градску управу.

Одредбама чл. 98. истог закона прописано је, поред осталог, да се у национално мешовитим јединицама локалне самоуправе оснива савет за међунационалне односе, као самостално радно тело, које чине представници српског народа и националних мањина, у складу са овим законом и статутом, да се

делокруг, састав, избор чланова и начин рада савета за међунационалне односе уређује одлуком скупштине јединице локалне самоуправе, која се доноси већином гласова од укупног броја одборника у складу са статутом, да за члана савета за међунационалне односе не може бити изабран одборник у скупштини јединице локалне самоуправе, да се, у случају националних мањина које имају своје изабране националне савете, представници националних мањина у савету бирају на предлог националног савета, да савет подноси извештај о свом раду скупштини јединице локалне самоуправе, и да су скупштина и извршни органи јединице локалне самоуправе дужни да предлоге свих одлука који се тичу националне равноправности претходно доставе на мишљење савету.

Сагласно одредби чл. 90. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр, 88/17, 27/18-др. закон, 27/18-др. закон) установу може да оснује Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, национални савети националних мањина и друго правно или физичко лице.

Одредбом чл. 116. ст. 7. наведеног закона прописано је, поред осталог, да се у установи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине чланови органа управљања - представници јединице локалне самоуправе именују уз прибављено мишљење одговарајућег националног савета националне мањине, док, према одредби чл. 123. ст. 8. истог закона, у поступку за избор директора, у установи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине, орган управљања прибавља мишљење одговарајућег националног савета националне мањине.

Имајући у виду наведене прописе, узимајући, са једне стране, у обзир положај и овлашћења Националног савета у области образовања, културе, обавештавања и службене употребе језика и писма, као и начин финансирања Националног савета, прописан одредбама чл. 114. и 115. Закона о националним саветима, а са друге стране законска овлашћења скупштине општине, председника општине, заменика председника општине и општинског већа у поступку одлучивања о питањима која се тичу рада националних савета, посебно у вези са предлагањем, доношењем и извршењем буџета из кога се финансира Национални савет, као и у погледу доношења и извршења других одлука у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма, које су од значаја за рад Националног савета, председник и заменик председника скупштине општине, одборници, председник и заменик председника општине и чланови општинског већа не могу да се кандидују, нити да буду бирани за председника или члана извршног одбора Националног савета.

С обзиром на то да је одредбама чл. 114. и 115. Закона о националним саветима прописано да се национални савети, поред осталог, финансирају из буџета јединица локалне самоуправе, на основу одлука о буџету јединица локалне самоуправе, а да критеријуме за расподелу средстава за финансирање делатности националних савета из буџета ближе уређује, поред осталих, јединица локалне самоуправе, ни лице запослено у општинској управи које је задужено за извршење буџета општине, уколико се ради о функционеру или лицу на положају у смислу чл. 2. Закона о Агенцији, или у смислу чл. 3. и 4. Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе ("Службени гласник РС", бр. 21/16, 113/17, 113/17-др. закон, 95/18), не може се кандидовати, нити бити бирано за председника или за члана извршног одбора Националног савета. Уколико је у конкретној ситуацији реч о лицу које није функционер или службеник на положају у смислу наведених закона, Агенција није надлежна за давање мишљења о

евентуалној неспојивости те дужности са дужношћу председника односно члана извршног одбора Националног савета.

Не постоје законске сметње да се лице, које врши јавну функцију директора јавног предузећа са територије јединице локалне самоуправе у којој делује Национални савет, кандидује и буде изабрано за председника или за члана извршног одбора Националног савета, уз сагласност Агенције, осим у ситуацији када се ради о јавном предузећу из области културе, обавештавања или службене употребе језика и писма, у вези са чијим радом постоје овлашћења Националног савета, према Закону о националним саветима.

Не постоје законске сметње да се лице, које врши јавну функцију директора основне школе, кандидује и буде изабрано за председника или за члана извршног одбора Националног савета, под условом да се не ради о основној школи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине, у односу на које школе постоји надлежност Националног савета у вези са именовањем органа управљања и избором и именовањем директора школе.